

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

Проглашавање епископских савета у Хрватској и Босни и Херцеговини, одлука о именовану Цркве у Црној Гори („Православна црква у Црној Гори“) и самовољна титулисања појединих архијереја као да представљају привођење крају пројекта о уситњавању Српске православне цркве. Нешто налик размишљању комунистичке власти 1963. о стварању Југославенске православне цркве састављене од републичких митрополија којима би једино патријарх био заједнички.

Још су стари Римљани говорили да је историја учитељица живота. Зато хајдемо да на основу историјског искуства научимо нешто. У овом случају како је својевремено патријарх Герман бранио растакање Српске православне цркве.

*

О такозваном „македонском црквеном питању“ постоје бројни радови, различитих квантитета и квалитета. У том мноштву сматрам да посебно место има књига коју је објавио Свети архијерејски синод Српске православне цркве: протојереј др Предраг Пузовић, *Раскол у Српској православној цркви – Македонско црквено питање*, Београд 1997. Наравно, уз ову оцену иде и додаток: Свети архијерејски синод је требало да, према принципима историјске науке, објави документа у интегралној верзији и тако, између осталог, допринесе разјашњењу дела једног великог непознатог процеса растакања Српске православне цркве.

Баш онако како сам ја урадио публикавањем докумената о „македонском црквеном питању“ у тротомној књизи *Летопис Српске православне цркве 1946-1958. године – Време патријарха Гаврила Дожиха (1946-1950) и патријарха Викентија Проданова (1950-1958)*, Београд 2000-2002, стр. 1306-1393. Објавио сам документа која су веома битна за разумевање процеса припреме и стварања Македонске православне цркве који је урадила држава посредством својих органа.

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

Постоје многе чињенице о добровољној сарадњи патријарха Германа Ђорића у том процесу. Проблем је само како све то разумети а да се при томе нема у виду историјски контекст, снага комунистичког система, личне карактеристике, односно слабости већине архијереја, утицај других православних цркава и тако даље.

Ја не желим да оптужујем нити да браним патријарха Германа из много разлога. Један од кључних јесте недоступност архивске грађе некадашње државне безбедности Савезног министарства за унутрашње послове за коју поуздано знам да постоји у Безбедносно-информативној агенцији (БИА). Та грађа би нам омогућила, између осталог, да видимо све радње које су одрађене са патријархом и неколицином архијереја уочи проглашења аутокефалности Македонске православне цркве 16–19. јула 1967. године на Црквено-народном сабору у Охриду.

Овај текст даје нешто сасвим ново у односу на све до сада објављене радове. У ствари, то и није мој ауторски текст већ је то објављивање документа за који сматрам да је од посебног значаја за разумевање многих догађаја из новије историје Српске православне цркве.

Ради се о извештају Милоша Минића, председника Републичке скупштине Социјалистичке Републике Србије, достављеном Јосипу Брозу Титу 25. децембра 1967. године.

Наиме, Минић је своју намеру да разговара са патријархом Германом казао Брозу. Како неколико недеља није било информација о том сусрету, Броз је посредством свог секретара Владе Поповића затражио од Минића писани извештај.

Минић је дочекао патријарха Германа у згради Скупштине Србије 11. децембра 1967. а Брозу је после две недеље доставио белешку са пропратним писмом.

Пропратно писмо је написано на меморандуму, писаћом машином, екавицом, латиницом и потписано лично од Минића, ћирилицом. (Узгред, документ је постао доступан јавности пре годину—две дана. Пренет је из Архива Јосипа Броза Тита у Архив Југославије и има

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

сигнатуру: АЈ, 836, ИИ-10.)

Свако препричавање писма и белешке не би дало велике резултате. Пљивим читањем садржаја лако је увидети и схватити многе ствари у политици према Српској православној цркви коју су спроводили управо Срби, руководећи људи Србије.

Без обзира на то колико сам прочитао и схватио разлоге одређених догађаја у понашање појединаца у томе, не могу да објасним карактерологију тих људи и њихов однос према Јосипу Брозу. Броз је био врх политичке пирамиде у Југославији! Остаје отворено питање зашто су све то радили народу из кога су потекли и његовој Цркви. У тим размишљањима своје место има и следећи текст:

„Поштовани друже Председниче,

Друг Владо Поповић ме је обавестио да се интересујете за мој разговор са Патријархом Германом приликом његове посете коју је учинио мени као Председнику Скупштине СР Србије.

Био сам болешћу спречен да одмах после разговора сачиним ову белешку и да Вам је пошаљем. Чиним то сада са знатним закашњењем. Ипак се надам да ће Вам бити од користи за формирање Вашег мишљења о садашњем стању односа са Српском православном црквом и њеним највишим представницима.

Уколико бисте желели још више обавештења о овом разговору и о погледима нас што смо на руководећим дужностима у Србији о овим питањима, спреман сам да дођем код Вас да Вам усмено изложим кад год то Вама одговара.

Остајем са срдачним поздравом и искреним поштовањем.

Милош Минић“

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

Службена белешка је откуцана на 11 и по страница, на свакој страници има 36 редова. Документ наводим у целини, онако како је написан.

„Забелешка Милоша Минића, председника Скупштине СР Србије о разговору са патријархом Српске православне цркве Германом, приликом посете коју је патријарх Герман учинио председнику Скупштине 11. децембра 1967. године.

Патријарх Герман је дошао у посету сам, без уобичајене пратње.

У двочасовном разговору разматрано је више питања од интереса за односе Српске православне цркве и државе уопште, од интереса за СП цркву у СР Србији и посебно питање у вези са односима Српске православне цркве и аутокефалне Македонске цркве. Питања су у току разговора покретана од обе стране.

Из овог разговора вредно је забележити следећих неколико момената.

1. Већ на почетку разговора повела се реч о недоласку патријарха Германа на пријем који је приредио председник Републике друг Тито поводом 29. новембра о.г.

Патријарх Герман је најпре рекао да је упутио председнику Републике своје писмено извињење.

Онда је томе додао да му је веома жао и тешко што је до тога дошло први пут за време од 10 година, колико је он на положају патријарха Српске православне цркве. Прво зато што он високо цени позив председника Републике на пријем поводом највећег државног празника 29. новембра, а посебно због тога му је жао и тешко што најискреније поштује председника Тита кога сматра највећом историјском личношћу у новијој историји наших народа и најзаслужнијом за високи углед и престиж који ужива у читавом свету наша земља откако се председник Тито налази на њеном челу.

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

Истакао је да је био у дилеми, да се колебао и да се одлучио да не дође на пријем због тога што је оценио да ће бити мање штета ако он не дође на пријем, него ако дође на пријем па се догоди тако да избије инцидент због кога би морао да напусти пријем.

Био је обавештен да ће на пријем доћи митрополит Доситеј у име Македонске православне цркве. Пошто се са митрополитом Доситејем добро познаје, чак су и кумови, са сигурношћу је рачунао да ће митрополит Доситеј користити ту околност што су гости председника Републике и да ће њему, патријарху Герману прићи, пружити му руку и на тај начин покушати да створи утисак као да ништа није ни било између њих око аутокефалности Македонске православне цркве, иако митрополит Доситеј зна да и патријарх Герман и Архијерејски сабор СПЦ сматрају митрополита Доситеја једном од главних личности у акцији за потпуно одвајање Македонске православне цркве.

Патријарх Герман би у том случају, како ми је рекао, морао да обиђе сваки сусрет са митрополитом Доситејом и да напусти пријем У датом моменту никако друкчије поступити, ни према свом личном расположењу, нити због расположења светог Синода СПЦ који му не би ни у ком случају одобрио друкчији поступак.

У уверењу да до таквог инцидента мора доћи и да би такав инцидент нанео крупне штете и држави и цркви и будућим односима у вези са аутокефалношћу Македонске православне цркве, он се одлучио да не дође на пријем и да писмено замоли председника Републике за извињење, и тако је и поступио.

Моли да поклонимо пуну веру овом његовом објашњењу, и да уважимо да га никакви други разлози ни мотиви нису руководили да не дође на пријем 29. новембра.

На моју напомену да, и поред најбоље воље да разумем и уважим његово објашњење, морам да останем при констатацији да је недолазак патријарха Германа на пријем на позив Председника Републике морао оставити и оставио је мучан утисак, он је још једном поновио да је између два за њега непријатна решења изабрао оно за које је био уверен да ће оставити мање штетних последица за државу, за Српску православну цркву и за будући развој свих односа у којима СП црква има одређено место и мора да сноси своју одговорност као највиши представник СП цркве.

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

---

2. У току даљег разговора патријарх Герман је врло опширно објашњавао историјат, разлоге и мотиве који су довели до одлуке ванредног архијерејског сабора о непризнавању аутокефалности Македонске цркве.

Највећи део објашњења је познат, јер је садржан и у документима два последња архијерејска сабора СП цркве одржана ове године. Ова објашњења су на линији оправдавања става који су ти сабори СП цркве заузели о питању аутокефалности Македонске православне цркве.

За мене је било једино ново врло отворено изнето страховање патријарха Германа да је одвајање Македонске православне цркве од Српске православне цркве проглашењем аутокефалности МП цркве само увод у даље иницијативе за даље цепање СП цркве. Ово страховање је патријарх Герман изложио у контексту аргумената којима се руководио Архијерејски сабор СПЦ у одлуци да не призна аутокефалност МП цркве, истичући да ћемо на исто страховање наићи код свих чланова Архијерејског сабора СП цркве, иако то ни директно ни индиректно није поменуто у документима Сабора.

На моју примедбу да не знам ништа о таквим иницијативама, да ме зачуђују такве претпоставке и таква страховања, јер не видим никакав знак да су и такве претпоставке могле утицати да Сабор СП цркве усвоји познату одлуку о аутокефалности МП цркве, патријарх Герман је, очигледно настојећи да говори са увереношћу изнео неколико момената. Прво, да је Православна црква у Црној Гори била аутокефална, и да се касније сјединила са СП црквом. Ако се они, тј. Српска православна црква сагласи са аутокефалношћу МП цркве, зашто не би и у Црној Гори затражили аутокефалност цркве, кад је Црна Гора у прошлости већ имала аутокефалну цркву. Друго, да је један од првих декрета које је Павелић донео кад је формирана НДХ био декрет о одвајању православне цркве у НДХ у самосталну цркву. Ако већ отпочне цепање СП цркве, зашто се искључује могућност да се у неком моменту не појави слична иницијатива у Републици Боси и Херцеговини и у Републици Хрватској.

На моју поновљену примедбу да не видим никакве основе за такве претпоставке у данашњем времену и приликама које владају у СФРЈ, патријарх Герман није ништа одговорио.

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

---

3. У разговору о даљој сарадњи између Српске православне цркве и државе, патријарх Герман је рекао да у његовом ставу СП цркве у целини о том питању нема и неће бити никакве промене. СП црква дуго година конструктивно сарађује са државом и та сарадња донела је само користи и овој оваквој социјалистичкој држави и СП цркви.

Моју изјаву да Скупштина, Републичко извршно веће, Верска комисија и друга тела и руководећи људи СР Србије могу сносити одговорност за стање и развој односа са СП црквом само на подручју СР Србије, иако природно учествујемо у формирању политике, ставова и одлука надлежних Савезних тела, патријарх Герман је пажљиво саслушао и изјавио да је сагласан са оваквим нашим ставом.

Моју напомену да, полазећи од таквог става, сматрамо да у надлежност Савезног извршног већа, Савезне скупштине, Савезне верске комисије спада сређивање питања са Српском православном црквом у целини, исто као и са другим верским организацијама у СФРЈ, патријарх Герман је пропратио изјавом да и он има исти такав став, да је имао плодну сарадњу са надлежним савезним телима и наилазио код њих на пуно разумевање готово за сва питања важна за СП цркву, и то све док се није појавило питање аутокефалности Македонске православне цркве. У вези са овим питањем сматра да није наишао на разумевање, истина не само код највиших представника СИБ-а него и код представника Републичког извршног већа СР Србије. Додао је, да је било мало више разумевања, не би се дошло до оваквог развоја ствари у вези са аутокефалношћу Македонске православне цркве, а то исто би се без потреса остварило, истина можда касније, када би се стекли за то сви повољни услови. Истакао је да је баш он све учинио да Македонска црква стекне аутономију, коју је у пуној мери уживала, иако је и тада морао да савлада велике тешкоће у врху Српске православне цркве.

Моју сугестију да би било на месту да приликом својих посета републикама Хрватској, Црној Гори и Босни и Херцеговини посети председнике скупштине, односно Сабора и председнике републичких извршних већа, слично као што је то чинио и што чини у Србији, патријарх Герман је примио захваљујући се на сугестији и са уверавањем да ће се користити том сугестијом кад му буде прилика.

4. На моје питање како гледа на упорно настојање нарочито у последње време реакционарне четничке и друге српске политичке емиграције /укључујући и краља Петра/, повезане са сличним реакционарним елементима у земљи, да дође до ближих веза са Српском православном црквом и њеним руководиоцима, тј. да политички искористе настали спор у вези са аутокефалношћу Македонске православне цркве ради продубљивања сукоба између две цркве, ради изазивања раздора између српског и

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

македонског народа, ради разбијања сарадње и заоштравања односа СП цркве и државе, патријарх Герман је врло кратко одговорио. Упозорио је да не би требало да томе придајемо већи значај него што та активност има. Подсетио је на успешно настојање СП цркве да уклони владика Дионисија у САД који је био оруђе најреакционарнијих кругова. Категорички је изјавио да и он и СП црква никакве политичке везе с реакционарном емиграцијом не желе да имају нити имају и да он ову социјалистичку државу сматра својом државом чијем развоју и напретку треба да доприноси и СП црква у границама својих могућности.

5. Патријарху Герману сам напоменуо да он зна став руководећих тела СР Србије о аутокефалности Македонске православне цркве. Упознао сам га укратко са садржином онога што сам недавно о томе изложио политичким руководиоцима СР Македоније ^{*}. Прецизирао сам да је за нас аутокефалност МП цркве стварност и да о томе нема потребе више водити дискусију, да је за нас сада постало главно питање како ће се ствари у вези са тим даље развијати.

Рекао сам да смо ми и руководећи другови из СР Македоније потпуно сагласни да обострано утичемо да се односи између цркава и свештенства даље не заоштравају, да активно делујемо у правцу смиривања и током времена стварање услова за нормалне и добре односе између две цркве, истовремено да смо потпуно сагласни ми и другови Македонци и у одлучном ставу да не дозволимо да спор између цркава помути односе између српског и македонског народа и СР Србије и СР Македоније, или да буде политички експлоатисан од реакционарних кругова или било кога.

Поставио сам с тим у вези питање како патријарх Герман гледа на даљи развој односа СП цркве и Македонске православне цркве и да ли ми може рећи какве су њихове даље намере и очекивања у погледу развоја ситуације настале спором две цркве око аутокефалности МП цркве.

Патријарх Герман је одговорио кратко да су њихови ставови познати. Сам лично је упутио пре извесног времена писмо Савезној верској комисији с предлогом да не треба даље заоштравати односе непотребним полемикама. Сматра да је то у складу и са оријентацијом нас и руководиоца СР Македоније. Додао је да поздравља такву оријентацију другова Македонаца, додавши уз то: ако до таквог утицаја дође и ако буде ефикасан. Они, тј. СП црква и он лично већ настоје да се држе става изложеног у његовом писму Верској комисији Савезног извршног већа.

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

Ништа више не би могао да каже о изгледима за развој односа између две цркве, нити о намерама и очекивањима његовим и Светог синода, јер нису до сада ни дошли до неке јасније концепције о томе шта даље да се ради. Стога се њихово понашање креће у оквиру и на линији одлука Архијерејског сабора и његовог већ поменутог кратког писма Савезној верској комисији.

6. У вези са предњим питањем патријарх Герман је рекао да су они у Патријаршији добили извештаје да ниједна инострана православна црква није одлучила да призна аутокефалност Македонске православне цркве. Извештени су да патријарх Руске православне цркве није ни примио делегацију Македонске православне цркве која је хтела да преда молбу за признање аутокефалности. Патријарх Герман је то очигледно истицао као успех СП цркве у отпору против аутокефалности МПЦ.

Упитао сам патријарха Германа да ли он заиста верује да ће друге православне цркве дуже остати са ставом непризнавања аутокефалности МПЦ, да ли рачуна с тим да ће после извесног времена због интереса тих цркава или интереса њихових држава и влада променити држање и поћи на признање аутокефалности МПЦ, слично као што је то у историји било и са осамостаљењем СПЦ и других цркава, и да ли он, Свети синод и архијереји већ данас мисле о томе, да ли из тога могу да извуку закључке у каквом ће се положају наћи Српска православна црква тада, с обзиром на њену садашњу упорност у одбијању признања аутокефалности МПЦ. Додао сам да сам и ја веровао, и други другови, да ће руководиоци СПЦ увидети да би и за будућност СПЦ било од интереса да не буде последња црква која ће изменити став о аутокефалности МПЦ.

На ово је патријарх Герман кратко одговорио да и он гледа са реализмом на те могућности, али да за сада нису ишли даље од става који су усвојили и не може ништа рећи о томе како ће бити убудуће.

7. Упутио сам патријарху Герману још и питање како он гледа на могућности да се поводом признавања или непризнавања аутокефалности МПЦ уплету у наше унутрашње односе неке друге православне цркве или поједине владе ради својих политичких интереса, који би се могли састојати и у подстицању спорова и сукоба не само међу црквама него и међу народима и народностима СФРЈ.

Патријарх Герман је одговорио да се он тога бојао и на то рачунао још када је водио разговоре с представницима СИБ-а и Републичког извршног већа СР Србије, настојећи у

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

своје време да их убеди да није моменат за аутокефалност МПЦ. Због тога сматра да он и СПЦ не би могли сносити никакву одговорност, ако до тога дође.

Рекао је да се он највише бојао мешања Руске православне цркве. Како је претпостављао да се та црква не би на признавање аутокефалности одлучила, а да претходно не затражи савет своје владе, он је убрзо после ванредног архијерејског сабора Српске православне цркве позвао једног свештеника Руске цркве у Београду и замолио га да оде у Совјетску амбасаду и да пренесе његову молбу да Руска црква не би требало да се меша у спор СПЦ и МПЦ, да би такво мешање СПЦ примила као велику увреду, а поготово ако би дошло до признавања аутокефалности МПЦ од стране СПЦ (овде је очито направљена грешка у Минићевом тексту јер би требало да пише РПЦ – примедба В. Ђ. М.). Овај свештеник је известио патријарха Германа да је посетио Совјетску амбасаду, да је водио разговор са првим саветником Васиљевом, да је тачно пренео поруку патријархову, али да је Васиљев рекао да сматра да захтев патријарха Германа није оправдан, да су Македонци посебна нација, да је Македонија социјалистичка република и ако Македонска црква жели да буде самостална – аутокефална она на то има и право и по Уставу СФРЈ.

Патријарх Герман, даље, каже да се уплашио кад је то чуо и упутио је поруку совјетском амбасадору Бенедиктову да га посети. Амбасадор Бенедиктов је прихватио позив и убрзо га посетио. У почетку разговора амбасадор Бенедиктов је укратко поновио исто што је говорио и саветник Васиљев. Патријарх је амбасадору Бенедиктову опширно објаснио историјат спора око аутокефалности МПЦ и разлоге којима се руководила Српска православна црква кад је одлучила да не призна аутокефалност МПЦ. Молио је за разумевање става и интереса СПЦ и да Руска црква не доноси одлуку о аутокефалности МПЦ јер би се умешала у унутрашње ствари ове две цркве на велику штету СПЦ, а и за њене даље односе и са Руском црквом. Патријарх Герман је на крају додао, да би што више утицао на Совјетског амбасадора, да би то било исто као кад би се православне цркве у Украјини или Белорусији прогласиле за аутокефалне, тј. отцепиле се од Руске цркве, што би по истој логици могло да се објасни тиме да су Украјинци и Белоруси посебне нације, а Украјина и Белорусија социјалистичке републике у СССР-у. Овоме је још додао да ништа не зна како ће се Ватикан држати у овом спору.

На моје питање да ли је после његових објашњења совјетски амбасадор нешто рекао, да ли је уважио објашњење патријархово или поновио мишљење које је на почетку изложио, патријарх Герман је одговорио да је совјетски амбасадор све пажљиво саслушао, али да није више ништа рекао, већ се убрзо опростио и отишао.

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

Рекао сам патријарху да и ми у Србији и другови Македонци сматрамо да би биле врло рђаве последице мешања из иностранства. Додао сам да ми изгледа сасвим природно да Македонска православна црква шаље своје представнике другим црквама и бори се за признање. Упућивање представника СП цркве, с друге стране, истим црквама да се боре да не дође до признања аутокефалности МПЦ, ствара ситуацију у којој је сасвим могуће да се други умешају у наше унутрашње ствари руковођени својим политичким интересима, и да то изазива код нас забринутост, тако да ћемо морати пажљиво да на савезном нивоу оценимо све околности и да потражимо пут и начин да предупредимо негативне последице.

8. При крају разговора упитао сам патријарха Германа како је разумео чињеницу да је ванредни архијерејски сабор извршио врло значајну промену Устава Српске православне цркве без каквог саветовања и договора са југословенском владом, што је случај без преседана. Рекао сам му да је тај њихов поступак изазвао код нас забринутост и навео нас да размишљамо и о томе да Српска православна црква можда мења свој досадашњи став о конструктивној сарадњи СПЦ и државе.

Патријарх Герман је замолио да не дајемо такво тумачење том случају, а о односима СПЦ и државе већ је рекао шта је имао.

У жељи да појасни како је до те промене Устава дошло испричао је да је на самој седници Сабора учињен предлог о измени Устава који се састојао у томе да убудуће у састав Архијерејског сабора СПЦ улазе само владике, и да се патријарх бира тако што ће Сабор изабрати три кандидата између којих се избор врши извлачењем цедуљица на којима су исписана имена кандидата. Сабор је усвојио да се тај предлог стави на дневни ред, и по прописима цркве одлука о предлогу морала је бити донета без одлагања. Због тога је било немогуће извршити ма какво консултовање са Савезним извршним већем или Савезном верском комисијом.

Признаје да је том изменом Устава СП цркве Сабор сужен, да су одстрањени многи досадашњи његови чланови и сва лица која не припадају свештенству (нпр. ректор Теолошког факултета, ректор богословије, протојереји, представници Удружења свештеника итд). Али оправдава ту одлуку наводећи да је због нове ситуације после проглашења аутокефалности МПЦ неодржива била одредба Устава по којој би права чланова Архијерејског сабора имала и даље и она иста лица из Македоније која су учествовала у проглашењу аутокефалности МПЦ.

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

---

9. Наставак разговора вођен је уз учешће још и председника Верске комисије РИВ СР Србије Витомира Петковића.

Патријарх Герман је поставио више питања материјалне природе. Петковић је обавестио патријарха о ставовима РИВ о тим питањима, са чим се он задовољио.

Међу тим питањима је једно крупније – захтев који је патријарх Герман и овом приликом поновио, да се пренесе Српској православној цркви земљиште на коме је пре рата започета изградња Храма светог Саве у Београду.

Подсетио сам га да га је председник Републичког извршног већа СР Србије Ђурица Јојкић раније обавестио да се начелно слажемо са тим захтевом и са изградњом тога храма, што дуго година СПЦ тражи, и потврдио сам му да остајемо начелно сагласни са тим захтевом, с тим да су велике правне, финансијске и техничке компликације у вези с тим, с обзиром на то да је та имовина национализована одмах после рата, и да се најпре морају испунити сви потребни услови па да се испуни захтев који поставља патријарх Герман и приђе изградњи Храма светог Саве у Београду.

Са тим је разговор завршен.

Верујем да је овде верно изложена садржина овог разговора, и поред тога што је све дато у веома скраћеној верзији.

10. Нису потребни коментари ових у скраћеном виду датих одломака из разговора са патријархом Германом, пошто довољно јасно изражавају мишљење и погледе патријарха у садашњем моменту о питањима на која се односе.

Уместо тога вреди забележити неколико запажања и закључака.

Прво, патријарх Герман и руководство СПЦ у вези са аутокефалношћу МПЦ стоје на већ

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

познатим ставовима. Немају никакве концепције о томе шта даље да раде у правцу превазилажења насталог сукоба. Својим ставом су своју активност блокирали у садашњем моменту, тј. ограничили на деловање да друге цркве не признају аутокефалност МПЦ, тако да не знају шта ће радити и како ће се ствари развијати кад друге цркве почну признавати аутокефалност МПЦ.

Друго, патријарх је настојао да увери да он и руководство СПЦ немају намеру да мењају своју политику добрих односа и сарадње са државом, као и да не треба придавати значај активности реакционарне четничке и друге политичке српске емиграције у односу према СПЦ, пошто он и руководство СПЦ ничим не желе да омогуће да се СПЦ користи у политичке сврхе.

Треће, разговор је потврдио исправност наше оријентације да наставимо политику добрих односа и сарадње са СПЦ и патријархом Германом с тим да се утиче да у то постане уверен и патријарх Герман и што више владика и ниже свештенство. У том циљу треба да се одржавају нормални контакти и разговори и на савезном нивоу и на нивоу републике, покрајине и општине. Питања која настају треба да се у разговорима отворено постављају, расправљају и решавају, и да се на тај начин утиче колико год је могуће да се у редовима свештенства и владика ствара расположење за смиривање и тражење путева за нормализовање односа између СПЦ и МПЦ, са перспективом да током времена и руководство СПЦ почне тражити пут и начин за нормализовање односа са МПЦ. Очигледно је да је засад оваква оријентација за нас једино могуће. Свако заштравање односа од наше стране, без изванредно крупних разлога и интереса, могло би само водити у политичке компликације у корист реакционарних великосрпских и других шовинистичких елемената и снага и погодовати могућем уплитању и иностраних кругова у настале спорове с циљем продубљивања и заштравања. Стога треба врло пажљиво и будно пратити развој ових односа и активно деловати са нужном еластичношћу, ширином и стрпљењем како би се створили услови да и време учини своје. У том правцу бисмо и ми у Србији на даље морали деловати.

Београд, 23. ХИИ 1967. године.“

(Напомена: Ово је део рукописа „Герман Ђурић, патријарх српски“, који ће бити објављен крајем године).

Један прилог схватању проблема аутокефалности Македонске православне цркве 1967

Пише: Вељко Ђурић Мишина
субота, 02 октобар 2010 07:11

---

* Ово је објављено у листу *Нова Македонија* од 17, 18. и 19. децембра 1967. године.